

Notat til Helse- og omsorgskomiteen. Fra Nelfo, en landsforening i NHO

Budsjetthøring 27. oktober 2016, om forslag til Statsbudsjett 2017.

Velferdsteknologi – kap. 761, postene 21 og 68, og kap. 769, post 70.

Vi er glade den velferdsteknologisatsingen Stortinget har lagt til rette for, og som de siste årene er gjennomført, i kommunene og omsorgssektoren. Det har vært omfattende utprøving og kompetansebygging om trygghetsskapende teknologi. Mange piloter er gjennomført i regi av kommunene, og i samarbeid med Velferdsteknologiprogrammet, Leverandørutviklingsprogrammet, KS og Direktoratet for e-helse. Her er viktige erfaringer nå vunnet, med positive resultater, slik HODs proposisjon redegjør godt for. I tillegg finnes god dokumentasjon på positive effekter i evalueringer fra bl.a. Leverandørutviklingsprogrammet.

I budsjettforslaget er vi spesielt godt fornøyd med at regjeringen er så tydelig på at fra 2017 skal spredning av trygghetsskapende teknologi være prioritert. Vi er helt enig i denne prioriteringen, som er helt nødvendig for å nå målet om at velferdsteknologi skal bli del av det ordinære tjenestetilbudet innen 2020.

Vi vil trekke frem to hovedgrep for å nå dette målet:

- En rettighetsbasert en trygghetspakke i hjemmet, til eldre og andre med omsorgsbehov.
- Forbedringer i Husbankens tilskuddsordninger.

Vi ser frem til å redegjøre mer for disse grepene i høringen.

Bakteppe om velferdsteknologi – en viktig del av løsningen

- Andelen eldre i befolkning vil øke kraftig de kommende årene. Frem mot 2040 vil antall eldre over 70 år doubles, fra dagens ca. 600 000 til omtrent 1,2 million ifølge SSB.
- Alle ønsker å leve selvstendige og verdige liv så lenge som mulig, selv om helsen skranter. Og de aller fleste ønsker å bo i sitt eget hjem så lenge de er trygge og får den hjelpen de trenger.
- De som har behov skal fremdeles få tilbud om en sykehjemsplass eller omsorgsbolig når det er nødvendig, men svært mange vil med god tilrettelegging kunne leve gode og verdige liv i eget hjem også når omsorgsbehovene melder seg.
- Velferdsteknologi gjør at eldre og pleietrengende kan mestre sin egen hverdag bedre innenfor trygge rammer. (Det vil gi den enkelte økt trygghet og økt livskvalitet). Gjort riktig, vil dette være en sentral nøkkel til en bedre og mer verdig omsorg.
- En stor andel av omsorgsarbeidet utføres i dag av de pårørende (ca. 90 000 årsverk i flg. SSB), ofte over lang tid/mange år. Det vil det også vil være behov for i fremtiden, men det er mulig å gjøre både belastningen dette innebærer og hverdagen for de pårørende enklere. Det finnes gode løsninger som kan fange opp farlige situasjoner og varsle hvis noen galt skjer. Det vil gi engstelige pårørende en langt bedre hverdag.
- Velferdsteknologi vil også gi ansatte i omsorgstjenesten en langt bedre arbeidsdag, ved å fjerne tidstyver og gi bedre forutsigbarhet i arbeidsdagen. Det vil kort og godt gi omsorgsfeltet bedre verktøy, sånn at tiden kan brukes til omsorgsoppgaver.

- Antall brukere av helse- og omsorgstjenester vil være nesten doblet i 2060. Allerede i 2030 vil kommunene ha behov for nærmere 20.000 flere årsverk i helse- og omsorgstjenestene og nærmere 10.000 flere omsorgsplasser enn i dag. Det vil utfordre budsjettene i kommunene kraftig.
- I tillegg til å utvikle omsorgstjenester som gir økt kvalitet, trygghet og verdighet, er det også god samfunnsøkonomi i å tenke omsorgstjenester på en ny måte. I Oslo koster en sykehjemsplass nærmere 900.000 kroner årlig. Gjennom å investere i enkle velferdsteknologiske løsninger, i kombinasjon med en god hjemmetjeneste, vil flere eldre og pleietrengende kunne bo hjemme lengre - til en brøkdel av prisen for en institusjonsplass.
- Implementering av velferdsteknologiske løsninger, enten det er på institusjoner/ omsorgsboliger eller hjemme hos folk flest, krever en sektorovergrepene samhandling mellom helse- og sosialpolitiske løsninger og bygningspolitiske løsninger (samhandling HOD og KMD). På samme måte som man har integrert universell utforming (bygningkropp) inn i byggetekniske forskrifter, må også velferdsteknologiske løsninger/krav inn i de byggetekniske forskriftene (tekniske installasjoner).

Innspill til Helse- og omsorgskomiteen

Det pågår et godt arbeid på dette området i mange kommuner, og næringslivet bidrar også aktivt med å utvikle og tilby nye velferdsteknologiske løsninger.

Utfordringen er at utviklingen går altfor sakte. Mange eldre og pleietrengende går glipp av løsninger som allerede finnes. Vi må handle raskere. Vi trenger kort og godt et nasjonalt løft på omsorgsfeltet – både for å tilrettelegge for et mer kvalitativt og fremtidsrettet omsorgstilbud, men også for å utløse bedre samfunnsøkonomiske ordninger.

- Alle som har rett til offentlige omsorgstjenester fra kommunen i hht Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester skal få tilbud om en trygghetspakke, der grunnleggende trygghet /sikkerhet ivaretas i tilfelle brann, fall eller ved kognitiv svikt (f.eks. ved at eldre går ut om natten)
- Det må etableres støtteordninger eller spareordninger som motiverer boligeiere til å investere/tilrettelegge for velferdsteknologiske løsninger med tanke på egen alderdom/eventuelle pleiebehov
- Husbankens tilskuddsordning til tilpasning av bolig må endres og forsterkes slik at tilskuddet også dekker teknisk tilrettelegging for implementering av velferdsteknologiske løsninger.
- Utvide definisjonen av universell utforming (UU) i TEK10 til også å omfatte teknisk tilrettelegging for velferdsteknologiske løsninger.